

Відзив

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора Канішевської Любові Вікторівни на дисертацію Асланова Галандара Асдан огли «Формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів», представленої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання

Актуальність дослідження. Збереження та зміцнення здоров'я у студентської молоді нині визнані проблемами загальнодержавного масштабу, оскільки погіршення здоров'я молодого покоління зумовлено цілою низкою об'єктивних причин: зниження матеріального добробуту значної частини населення, погіршення екологічної ситуації, поширення серед молоді шкідливих звичок, відсутністю сформованої системи культури здоров'я в суспільстві.

За таких обставин особливо гостро постає проблема формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів.

Різні аспекти проблеми формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентської молоді перебувають в полі зору провідних вітчизняних дослідників (В. Бобрицька, І. Брехман, О. Єжова, В. Оржеховська та інші).

Асланов Галандар Асдан огли продовжує серію таких досліджень, зосереджуючи свою увагу на формуванні ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів. Принагідно зауважимо, що дана проблема залишилася поза увагою дослідників.

Дисертаційне дослідження виконано згідно із проблематикою наукової роботи кафедри теорії та методики професійної освіти, що входить до комплексної наукової теми МАУП «Теоретичні та методичні засади вдосконалення освіти у навчальних закладах України» (державний реєстраційний номер 0100№00346). Тему дисертації затверджено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 5 від 03.03.2014 р.) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології України (протокол № 3 від 22.01.2016 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Заслуговує на увагу багатоаспектність дослідження, що охоплює різні бачення проблеми, аналіз сучасного її стану. Автор робить спробу вирішити суперечності між: запитами суспільства до фахової підготовки майбутнього медика, покликаною формувати, зберігати та зміцнювати власне здоров'я й здоров'я нації, та їх недостатньою практичною реалізацією в умовах освітнього процесу медичних вишів; необхідністю оволодіння майбутніми медиками системою знань про здоровий спосіб життя й недостатньою розробленістю соціально-ціннісних орієнтацій, що визначають їх значущість; проблемою в застосуванні нових продуктивних підходів до формування ціннісного ставлення до здоров'я й домінуванням традиційних форм і методів у виховній та освітній практиці медичних вишів.

Дисертаційна роботи характеризується погодженістю компонентів наукового пошуку: взаємозалежністю мети, завдань, об'єкта, предмета, наукової новизни, практичної значущості. Система завдань відповідає поставленій меті й конкретизує її, охоплюючи всю широту досліджуваної проблеми.

Мета дисертаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів.

Для досягнення мети автором опрацьовано чимало наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, сформульовано відповідний понятійно-категоріальний апарат, проаналізовано положення чинної нормативно-правової бази у сфері досліджень з даної проблематики, а також рекомендації науково-практичних форумів, конференцій та семінарів з досліджуваної проблеми.

Дисертаційна робота структурована, містить вступ, три розділи, висновки до кожного з розділів, висновки, список використаних джерел і

додатки. Привертає увагу те, що зміст кожного розділу чітко підпорядкований меті та завданням дослідження.

Заслуговує на позитивне схвалення здійснений дисертантом глибокий аналіз наукових джерел з проблеми дослідження вітчизняних та зарубіжних учених.

Проведений аналіз наукової літератури дозволив дисертанту уточнити сутнісні характеристики базових понять «цінності» й «ціннісне ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів».

На основі аналізу філософської, соціологічної, психологічної, педагогічної, медичної літератури, дисертантом було визначено сутність поняття «ціннісне ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів» як складне багатоаспектне системне особистісне утворення, що становить єдність фахових знань про здоров'я, умінь і навичок організовувати процес його збереження й зміцнення відповідно до природно-соціальних умов, здійснювати контроль за власним здоров'ям і здоров'ям пацієнта.

Заслуговує на увагу вміння автора працювати з науковим матеріалом, ґрунтовно аналізувати його та успішно робити належні узагальнення теоретичного і практичного характеру.

Зважаючи на обґрунтування поняття «ціннісне ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів», цілком доречними уявляються визначені дисертантом критерії і показники: мотиваційний (важливість збереження здоров'я; готовність студентів до подальшої професійної діяльності, спрямованої на зміцнення і збереження свого здоров'я та здоровий спосіб життя; усвідомлення важливості своєї місії у збереженні здоров'я інших; готовність до професійної діяльності медичного працівника); професійно-діяльнісний (урахування важливості ціннісного ставлення до здоров'я; усвідомлення його необхідності для свого професійного розвитку; цілеспрямована й послідовна діяльність студентів з формування ціннісного

ставлення до здоров'я); рефлексивний (сформованість ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших).

Ґрунтуючись на останніх, Асланов Галандар Асдан огли добирає відповідний діагностичний інструментарій – сукупність взаємопов'язаних методів (анкетування, бесіда, методика «Ціннісні орієнтації» (М. Рокич), анкета «Ставлення до здоров'я» (автор Р. Березовська), написання есе), запровадження яких на констатувальному етапі експерименту дало йому змогу виявити рівні сформованості ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів: високий, середній, низький.

Схвальної оцінки заслуговує розроблена дисертантом модель формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів – комплекс взаємопов'язаних складників, що містять об'єктивну і повну інформацію про зміст, динаміку й шляхи формування ціннісного ставлення до здоров'я у майбутніх медиків.

Узагальнення результатів аналітичних та експериментальних досліджень, дали змогу визначити педагогічні умови формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних коледжів: інтеграція змісту й координація діяльності викладачів соціально-гуманітарних дисциплін і фахових дисциплін у змістовому і технологічному аспектах; надання пріоритету у вихованні й навчанні формам і методам, що забезпечуватимуть формування валеологічної культури, ефективний розвиток ініціативності й творчості у виборі й застосуванні здоров'язберезжувальних технологій; активне використання засобів масової інформації для поширення позитивного досвіду зі збереження й зміцнення здоров'я; розроблення й упровадження сучасних інформаційно-освітніх програм і відповідної соціальної реклами для різної цільової аудиторії; проведення фізкультурно-оздоровлювальних заходів для студентської молоді, спрямованих на формування ціннісного ставлення до здоров'я.

Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному відображенні, у вигляді таблиць, рисунків, які суттєво розширюють та доповнюють змістове поле дисертаційного дослідження.

Важливим і цінним для педагогічної практики є розробка та впровадження спецсемінару «Ціннісне ставлення до здоров'я як компонент фахової підготовки», факультативу «Довкілля і здоров'я людини», методичних рекомендацій для викладачів фізичного виховання медичних вишів.

Вірогідність експериментальних даних забезпечується використанням сучасних засобів і методик проведення дослідження. Положення, котрі покладено в основу дисертації, підкріплюються статистичними даними.

Основні положення дисертації пройшли широке обговорення на науково-практичних конференціях міжнародного, всеукраїнського рівнів.

Висновки, що сформульовані в дисертації відображають її найбільш важливі науково-теоретичні і практичні результати.

У 6 додатках представлено діагностичні методики та методичні розробки автора.

Дисертація Асланова Галандара Асдана огли відзначається новизною результатів дослідження, має практичне значення. Це свідчить про те, що дисертант достатньою мірою оволодів методикою самостійного педагогічного дослідження.

Публікації автора та автореферат повністю відображають основні положення й висновки дисертації, які відображено у 9 публікаціях автора, із яких 6 відображають основні наукові результати дисертації, 3 – апробаційного характеру. Всі праці мають достатній обсяг та відповідний рівень видання. Зміст автореферату ідентичний з основними положеннями дисертації.

Дисертація Асланова Галандара Асдана огли є самостійно виконаною, завершеною, має змістовні додатки, достатньою мірою ілюстрована.

Оцінюючи в цілому дисертаційне дослідження Асланова Галандара

Асдана огли «Формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів», позитивно, вважаємо за необхідне зробити деякі зауваження та побажання:

1. Доцільно було б розширити практичне значення одержаних результатів дослідження, зокрема зазначити, де можуть бути використані основні положення та висновки дисертації.

2. Робота значно виграла б, якщо б в ній було описано особливості формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів.

3. У змісті автореферату доцільно було б детальніше описати констатувальний етап експерименту, зокрема, звернути увагу на опис критеріїв і показників сформованості ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів та подати характеристику рівнів сформованості ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів.

3. На думку опонента, для обґрунтування необхідності впровадження педагогічних умов формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів на констатувальному етапі експерименту варто було б продіагностувати не лише рівні сформованості ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів, а й проаналізувати наявну технологічну складову (зміст, форми, методи, засоби).

4. На с. 94 дисертації доцільно було б не тільки написати принципи реалізації третьої педагогічної умови (принцип профілактики здоров'я, природовідповідності, використання оздоровлювальних сил природи, принцип саморегуляції, організація доцільного здоров'язбережувального середовища; різноманітності методів і засобів фізичного виховання), а й схарактеризувати їх.

5. Формулюючи загальні висновки, варто було б у четвертій позиції назвати критерії, показники і рівні сформованості ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів; у п'ятій позиції подати якісні

і кількісні результати дослідно-експериментальної роботи; вказати форми і методи формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів, які виявилися найбільш ефективними.

6. Рукопис дисертації містить чимало матеріалів, які б могли послугувати дисертанту основою для підготовки науково-методичного посібника з проблеми формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів.

Загальний висновок

Вказані зауваження не мають принципового характеру і не можуть вплинути на загальну позитивну оцінку роботи, її результати. Таким чином, за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів дослідження для педагогічної науки і практики дисертаційна робота Асланова Галандара Асдана огли «Формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентів вищих медичних закладів» відповідає вимогам пунктів 11–15 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор – Асланов Галандар Асдан огли заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Л. В. Канішевська